

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра технологій виробництва молока та м'яса

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет тваринництва та водних біоресурсів
«19» червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Директиви ЄС та стандарти у тваринництві**

Галузь знань 20 – «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність 204 – «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Освітня програма Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Факультет тваринництва та водних біоресурсів

Розробники: доцент кафедри технологій виробництва молока та м'яса Іван
ЧУМАЧЕНКО кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни

«ДИРЕКТИВИ ЄС ТА СТАНДАРТИ У ТВАРИННИЦТВІ»

«Директиви ЄС та стандарти у тваринництві» є однією з базових дисциплін для підготовки фахівців зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

Прийняття Україною стратегічного курсу на асоціативне, а потім і повне членство в Європейському Союзі супроводжується появою низки глобальних викликів і проблем, серед яких питання конкурентоспроможності вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції є першочерговим. Сутність проблеми полягає в тому, щоб забезпечити досягнення відповідності вітчизняної продукції вимогам європейських директив, регламентів і стандартів як необхідної умови її безперешкодного просування на ринки країн-членів Співтовариства.

Необхідність адаптації національних стандартів до принципів, вимог і норм законодавчо-нормативної бази Співтовариства виступає необхідною передумовою для вирішення проблем інтеграції національної економіки до внутрішнього ринку ЄС загалом та активізації торговельно економічних відносин, зокрема.

Одним з важливих завдань дисципліни є вивчення національної системи стандартизації України, методів контролю та управління якістю сільськогосподарської продукції.

Згідно з навчальним планом засвоєння курсу для студентів денної форми навчання передбачено виконання практичних робіт.

Знання національних стандартів на тваринницьку продукцію, корми та технологічні процеси дозволять технологу з виробництва та переробки продукції тваринництва організувати ефективне її виробництво у господарствах різних форм власності.

Освітній ступінь, спеціальність, освітня програма		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	204 - Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	
Освітня програма	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	Не передбачено	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	4	
Семестр	8	
Лекційні заняття	15 год.	8 год.

Практичні, семінарські заняття	15 год.	8 год.
Лабораторні заняття	год.	год.
Самостійна робота	90 год.	104 год.
Індивідуальні завдання	год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета. Прийняття Україною стратегічного курсу на асоціативне, а потім і повне членство в Європейському Союзі супроводжувалося появою низки глобальних викликів і проблем, серед яких питання конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників висунулося на перший план. Сутність проблеми полягає в тому, щоб забезпечити досягнення відповідності вітчизняної продукції вимогам європейських директив, регламентів і стандартів як необхідної умови її безперешкодного просування на ринки країн-членів Співтовариства.

Необхідність адаптації національного законодавства до принципів, вимог і норм законодавчо-нормативної бази Співтовариства виступає необхідною передумовою для вирішення проблем інтеграції національної економіки до внутрішнього ринку ЄС загалом та активізації торговельно економічних відносин, зокрема.

Мета дисципліни полягає у підготовці висококваліфікованих фахівців з необхідними теоретичними знаннями нормативних документів щодо виробництва якісної та безпечної продукції тваринництва.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зоотехнічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

загальні компетентності

ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

спеціальні (фахові) компетентності

СК 1. Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва.

СК 3. Знання основних технологій заготівлі, виробництва та зберігання кормів.

СК 6. Здатність застосовувати базові знання з економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.

СК 7. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів при виробництві та переробці продукції скотарства.

СК 8. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів при виробництві та переробці продукції свинарства.

СК 9. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів при виробництві та переробці продукції птахівництва.

СК 12. Здатність організовувати та управляти технологічним процесом переробки продукції тваринництва.

СК 14. Здатність проводити санітарно-гігієнічні і профілактичні заходи на фермах та інших об'єктах із виробництва і переробки продукції тваринництва

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-1. Виконувати параметри та здійснювати контроль технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН-5. Контролювати якість виконуваних робіт.

ПРН-12. Наслідувати основні принципи економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.

ПРН-13. Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль сучасних технологій з виробництва молока та яловичини.

ПРН-14. Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль сучасних технологій виробництва свинини.

ПРН-15. Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль виробництва продукції птахівництва.

ПРН-17. Організовувати та управляти технологічним процесом переробки продукції тваринництва.

ПРН-19. Координувати проведення гігієнічних, санітарнопрофілактичних заходів на фермах та інших об'єктах із виробництва та переробки продукції тваринництва.

ПРН-20. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

ПРН-21. Показувати знання основних історичних етапів розвитку предметної області.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					Заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі				у тому числі		
			л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1. Сфери технічного регулювання									
Тема 1. ВСТУП.	1-2	13	2	1	45	1	1		13
Тема 2. Стандартизація в сільсько-господарському виробництві	3-4	16	2	2		1	1		13
Тема 3. Сертифікація	5-6	16	2	2		1	1		13
Тема 4. Метрологія	7-8	15	2	2		1	1		13
Разом за змістовим модулем 1		60	8	7	45	4	4		52
Змістовий модуль 2. Системи управління якістю та безпечністю									
Тема 5. Система аналізу небезпек і критичних точок контролю - НАССР	9-10	16	2	2	45	1	1		13
Тема 6. Кодекс Аліментаріус. Світова організація торгівлі	11-12	15	2	2		1	1		13
Тема 7. Виробництво органічної продукції (сировини) тваринного походження	13-14	16	2	2		1	1		13
Тема 8. Вимоги ЄС щодо благополуччя тварин	15-16	13	1	2		1	1		13
Разом за змістовим модулем 2		60	7	8	45	4	4		52
Усього годин		120	15	15	90	8	8		104

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. ВСТУП.	2
2	Тема 2. Стандартизація в сільсько-господарському виробництві	2
3	Тема 3. Сертифікація	2
4	Тема 4. Метрологія	2
5	Тема 5. Система аналізу небезпек і критичних точок контролю - НАССР	2
6	Тема 6. Кодекс Аліментаріус. Світова організація торгівлі	2
7	Тема 7. Виробництво органічної продукції (сировини) тваринного походження	2
8	Тема 8. Вимоги ЄС щодо благополуччя тварин	1
	Разом	15

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1	7
1	Нормативна документація у технологічному процесі виробництва продукції скотарства	2
2	Нормативна документація у технологічному процесі виробництва продукції свинарства	2
3	Нормативна документація у технологічному процесі виробництва продукції птахівництва	2
4	Нормативна документація у технологічному процесі виробництва продукції птахівництва	1
	Модуль 2	8
5	Нормативна документація у технологічному процесі виробництва продукції бджільництва	2
6	Нормативна документація у технологічному процесі виробництва продукції вівчарства та козівництва	2
7	Нормативна документація у технологічному процесі виробництва продукції кролівництва та конярства	2
8	Нормативні документи щодо якості і безпечності кормів	2
	Разом	15

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Міжнародна система стандартизації та міжнародні організації зі стандартизації	11
2.	Державний контроль і державний нагляд	11
3.	Порядок атестації виробництва	11
4.	Система реєстрації та ідентифікації тварин в ЄС. Аналіз відповідності законодавства України вимогам ЄС щодо ідентифікації і реєстрації тварин, реєстрації їх переміщення	12
5.	Вимоги ЄС щодо кормів в цілому та спеціальні вимоги до кормів	12
6.	Вимоги ЄС щодо органічного виробництва	11
7.	Реалізація сільськогосподарських тварин в ЄС	11
8.	Увезення сільськогосподарських тварин на територію України	11
	Всього	90

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

усне або письмове опитування;
тестування;
захист практичних робіт.

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
практичний метод (практичні заняття);
наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
самостійна робота (виконання завдань).

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Сфери технічного регулювання		
Практична робота 1. Ознайомлення з нормативними документами у технологічному процесі виробництва продукції скотарства	ПРН 1, 5, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 21. У тому числі для забезпечення вимог ЄС щодо умов вступу України до Європейського союзу студент повинен <u>знати</u> : - угоди про асоціацію з ЄС, - Національне та європейське законодавство у сфері управління якістю,	10
Практична робота 2. Ознайомлення з нормативними документами у технологічному процесі виробництва продукції свинарства	- мету, завдання, функції стандартизації, як науки, - історичне коріння міжнародної стандартизації та історію становлення вітчизняної стандартизації,	10
Практична робота 3. Ознайомлення з нормативними документами у технологічному процесі виробництва продукції у птахівництві	- теоретичну базу сучасної стандартизації. <u>Розуміти</u> основні види стандартизації, види і категорії стандартів, методологічні основи стандартизації. - мету, завдання, функції органів сертифікації, історію становлення вітчизняної сертифікації та теоретичну базу сучасної сертифікації,	10
Практична робота 4. Ознайомлення з вимогами до підприємств з виробництва курячого яйця та курчат-бройлерів на відповідність щодо експорту до країн ЄС	- мету, завдання, функції метрологічної служби. Крім того студент повинен <u>розуміти</u> : - критерії підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських виробників, імплементацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.	10
Самостійна робота 1. Теоретичні основи Модуля 1		30

Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Системи управління якістю та безпечністю		
Практична робота 5. Ознайомлення з нормативними документами у технологічному процесі виробництва продукції бджільництва	ПРН 1, 5, 12, 17, 19. У тому числі для забезпечення вимог ЄС щодо умов вступу України до Європейського союзу студент повинен <u>знати</u> : - мету, завдання, функції системи НАССР, - мету, завдання, функції Світової організації торгівлі історію її становлення, - основні вимоги щодо виробництва органічної продукції (сировини) тваринного походження, а також основні вимоги щодо благополуччя тварин.	10
Практична робота 6. Ознайомлення з нормативними документами у технологічному процесі виробництва продукції вівчарства і козівництва		10
Практична робота 7. Ознайомлення з нормативними документами у технологічному процесі виробництва продукції кролівництва та конярства.		10
Практична робота 8. Ознайомлення з нормативними документами щодо якості та безпечності кормів.		10
Самостійна робота 2. Теоретичні основи Модуля 2		30
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо	Списування під час виконання самостійних і практичних робіт та

академічної доброчесності	екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

Електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – посилання - <https://elearn.nubip.edu.ua/mod/assign/view.php?id=120906>);
конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
підручники, навчальні посібники, практикуми;
методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти - на навчальному порталі НУБіП України eLearn;

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Інтеграція агрохарчового сектора України в єдиний нормативний простір Європейського Союзу: монографія/ Д. Ф. Крисанов; НАН України, ДУ«Ін-т екон. та прогноз. НАН України». – Електрон. дані. – К., 2016. – 368 с. – Режим доступу: <http://ief.org.ua/docs/mg/275.pdf>
2. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: рекомендації на основі досвіду країн Східної Європи: наукова доповідь / за ред. акад. НАН України В.М.Гейця; чл.-кор. НАН України А.І.Даниленка, чл.-кор. НААН України, д-ра екон. наук Т.О.Осташко ;НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогноз. НАН України". – К., 2015. –104 с.
3. Якість, стандартизація та сертифікація: Навчально-методичний посібник / В. Ю. Сухенко, Ю. В. Слива, Н. Б. Сілонова. – К.: НУБіП України, 2016. – 99 с.
4. Топольник В.Г. Метрологія, стандартизація, сертифікація і управління якістю: Навчальний посібник / В.Г. Топольник, М.А. Котляр. – Львів: “Магнолія-2006”, 2012. – 212 с.
5. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «Директиви ЄС та стандарти у тваринництві» для підготовки фахівців ОС “Бакалавр” зі спеціальності 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва /Л. А. Коропець. – К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. – 55 с.

Допоміжна література

1. Несен А.В. Асоціація з Європейським Союзом і перспективи розвитку українських сільськогосподарських підприємств /А.В. Несен// Економіка АПК. – 2015. – №2. – С. 89–93.
2. Про технічні регламенти та оцінку відповідності. Закон України від 15.01.2015 р. №124-УІІ// Офіційний вісник України. – 2015. – №12. – С. 306.
3. Міжнародна і регіональна стандартизація: Навчальний посібник / Г.Д.Гуменюк, Н.Б.Сілонова, Ю.В.Слива. – К.: Кондор-Видавництво, 2014. – 472 с.
4. Якубчак О.М. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології і стандартизації продуктів тваринництва: підр. для фах. в аграр. навч. закладах III-IV рівнів акредитації / О.М. Якубчак, В.І. Хоменко, С.Д. Мельничук та ін.; За ред. О.М. Якубчак, В.І. Хоменка. – Вид. 2-ге виправ., доп. – К.: ТОВ “Біопром”, 2005. – 800 с.
5. Подпратов Г.І. та ін. Основи стандартизації, управління якістю та сертифікація продукції рослинництва.-К.: Арістей. 2006.- 620 с.
6. О. В. Бондар, І. В. Стемковська СТАНДАРТИЗАЦІЯ І СЕРТИФІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ. Том 1 № 46 (2022): Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)

7. Verbivska, L. V., & Suduk, I. V. (2017). Strategiiia zabezpechennia konkurentospromozhnosti pidpriemstva ta osnovni pryntsypy yii formuvannia [The strategy of ensuring the competitiveness of the enterprise and the main principles of its formation]. Young Scientist, vol. 10(50), pp. 827–833. (in Ukrainian)

8. . Dziamulych M. I. (2022). Sotsialne strakhuvannia, iak element sotsialnoi ekonomiky v Ukraini [Social insurance as an element of the social economy in Ukraine]. Ekonomichnyi Forum, vol. 4, pp. 3–8. (in Ukrainian)

9. . Dziamulych, M. I., Fadieieva, I. H., Shmatkovska, T. O. (2021) Promyslovyyi internet rechei ta yoho zastosuvannia u biznes-protsesakh [Industrial Internet of Things and its application in business processes]. Ekonomichnyi forum, vol 3, pp. 54–59. (in Ukrainian) 4. Chaliuk, Yu. O. (2020). Determinanty tsyfrovizatsii ekonomiky ta suspilstva [Determinants of digitization of the

Законодавчі акти

1. ДСТУ ISO 9000:2001. Системи управління якістю. Основні положення та словник. – К.: Держстандарт України, 2001. – С. 5.

2. Закон України від 23 грудня 1997 року №771/97-ВР «Про безпечність та якість харчових продуктів» із змінами та доповненнями.

3. Закон України «Про стандартизацію» № 124-VIII від 15.01.2015 із змінами.

4. Закон України від 25 червня 1992 року №2498-XII «Про ветеринарну медицину» із змінами та доповненнями.

5. Закон України від 24 лютого 1994 року №4004-XII «Про забезпечення санітарного епідеміологічного благополуччя населення» із змінами та доповненнями.

6. Закон України від 5 червня 2014 року №1314-VII «Про метрологію та метрологічну діяльність» набрання чинності 1 січня 2016 року.

7. Закон України від 9 квітня 2014 року №1193-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення кількості документів дозвільного характеру».

8. Закон України від 24 червня 2004 року №1870-IV «Про молоко і молочні продукти» із змінами та доповненнями.

9. Закон України «Про дитяче харчування» від 14 вересня 2006 р. № 142-V.

10. Закон України «Про підтвердження відповідності» від 17 травня 2001 р. № 2406-III.

11. Закон України «Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції» від 17 липня 1997 р. № 468/97-ВР та інші.

Інтернет джерела

1. Білай Д. В. Загальне тваринництво та технології виробництва продукції тваринництва з основами стандартизації [Електронний ресурс] : підручник / Д. В. Білай. – Електрон. текст. дані. – К. : Кондор. – 353 с. – //Libserver/docs/books/pdf/Bilai_zagalne_tvarunntstvo_2008.pdf. – Копія друк. вид.

2. Єдина комплексна Стратегія та План дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015–2020 роки. Схвалено Національною радою реформ 07.12.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/16025>

3. Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» та «Про стандартизацію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bcdst.kiev.ua/index.php/home/791>

4. Вимоги щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах Системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР). Затверджено Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 01.10.2012 р. №590. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 09.10.2012 р. за №1704/22016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1704-12. - п. 1.1>

5. Каталог НД України on-line [Режим доступу]
<http://csm.kiev.ua/nd/nd.php?b=1&z=%D0%9C%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BA%D0%BE&l=60>
6. Каталог нормативних документів [Режим доступу] <http://shop.uas.org.ua/ua/katalog-normativnih-dokumentiv/65-silske-hospodarstvo.html?SID=18h531q5vjvl42nv97lpdv81d6&p=7>
7. Будстандарт. Сервис документов. [Режим доступу]
http://online.budstandart.com/ru/catalog/doc-page?id_doc=64352
8. Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності. Закон України від 01.12.2005 р. №3164-IV [Електронний ресурс]. – Ст. 1. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3164-15/page2> – Ст. 1.
9. Звіт «Впровадження систем управління безпечністю харчових продуктів на українських підприємствах харчової промисловості. Аналіз витрат і вигод». – Режим доступу : <http://www.ifc.org/Ukraine/FS>
10. Продовольча й сільськогосподарська організація ООН (FAO): www.fao.org
11. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ): www.who.int
12. Світова Організація Торгівлі (СОТ): www.wto.org
13. Фонд по стандартизації й розвитку торгівлі: www.standardsfacility.org
14. Трастовий фонд щодо забезпечення участі в роботі Кодексу Аліментаріус: www.who.int/foodsafety/codex/trustfund/en/
15. Міжнародний портал щодо безпеки харчових продуктів і здоров'я тварин і рослин: www.ipfsaph.org
16. Міжнародна мережа органів безпеки харчових продуктів (ИНФОСАН): www.who.int/foodsafety/fs_management/infosan/en/
17. Глобальні форуми директивних органів в області безпеки харчових продуктів: www.foodsafetyforum.org